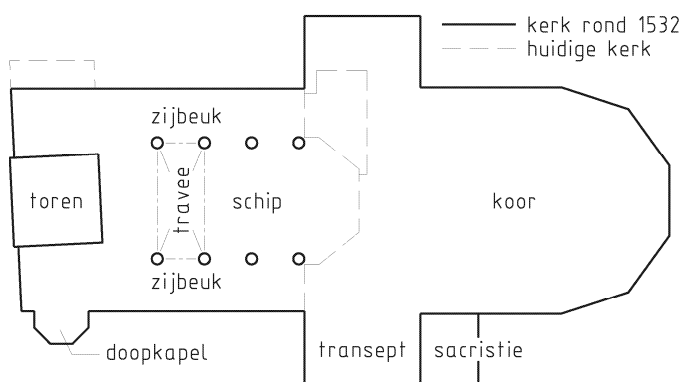

Hervormde Kerk

De oorspronkelijke kerk

De adellijke weduwe Ida uter Voert stelde omstreeks 1250 jaarlijks een som geld beschikbaar, ten gunste van een kapel in Wateringen die uit de parochie van Naaldwijk was ontstaan. Deze kapel werd rond 1450 vervangen door een kerk. De bouw hiervan gebeurde in fasen en in 1532 had de kerk haar grootste omvang. Er stond toen een driebeukige kerk, waarvan de zijbeuken doorliepen langs de toren. Het schip bevatte aan elke kant vier traveeën. Zware pilaren schraagden het dak van de kerk. Het koor was even lang als het schip. De transepten en het koor bereikten dezelfde hoogte als het schip. Aan de achterzijde had het koor een vijfzijdige afsluiting. Het plafond was open, ofwel de dakconstructie was zichtbaar, en is dat nog steeds op de zolders van de voorgebouwen. Aan de zuidzijde bevindt zich een uitbouw, de oorspronkelijke doopkapel. Vroeger was er nóg een uitbouw aan de zuidzijde, in de hoek gevormd door het transept en het koor. Dit was de sacristie. Buiten het hoofdaltaar, gewijd aan Sint Jan de Doper, waren er nog vier andere altaren.

Ongeveer zo moet de kerk er op zijn grootst hebben uitgezien

Het beeld van de patroonheilige

Uit een document van 1570 is op te maken dat er tijdens de Beeldenstorm in 1566 geen ravage in deze kerk is aangericht. Dat het er hier rustig aan toe ging blijkt ook uit het feit, dat men alle tijd had het beeld van de schutpatroon zó goed te verbergen, dat het pas 250 jaar later tevoorschijn zou komen bij de afbraak van het koor en de transepten (1819). De katholieken wilden dit beeld van Sint Jan de Doper graag kopen om het in hun pas gebouwde kerk een ereplaats te geven. Of de hervormde kerkmeesters er te veel voor vroegen of dat de katholieken te weinig boden is niet bekend, maar ondanks de bemoeienis van de gouverneur der provincie ging de koop niet door en verdween het beeld voorgoed.

Reformatie

Bij de overgang in 1572 van de katholieke naar de protestantse eredienst bleven de meeste parochianen hun oude geloof trouw. Daar zij dit niet meer in hun kerk konden beleven, oefenden zij hun godsdienst in de schaduw van schuilkerken uit. Veel weten we niet over de feitelijke ommezwaai, maar het is niet waarschijnlijk dat er veel strijd is geleverd. Toch waren het benauwde tijden. Eerst maakten de Watergeuzen de streek onveilig en daarna werd het Westland door de Spanjaarden bezet. Pas rond 1574 kan men van een geregeld kerkelijk leven voor de protestanten spreken. De eerste reformatische predikant was Aelbrecht van Schoonhoven. Hij werd in de kerk begraven. Zijn grafsteen ligt voor de preekstoel.

Financiële problemen

Alle kerkelijke goederen kwamen na februari 1573 in beheer van de Staten van Holland, die er deels predikanten en schoolmeesters van betaalden en deels er de oorlogslasten mee verrekenen. Omdat de kerkelijke goederen de kerk altijd van inkomsten hadden voorzien werd het onderhoud van de kerk voor de kerkbestuurders nu wel een heel zware last.

Sloop van koor en transepten

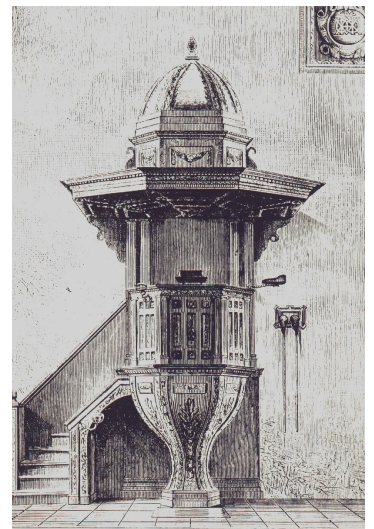
Na de Franse Tijd (1795-1813), een tijd van grote armoede, was de kerk er zeer slecht aan toe. Als het regende hadden de kerkgangers 's zondags de grootste moeite een droog plekje te vinden. Omdat er geen geld was voor een algehele restauratie besloot men in 1819 het koor en de transepten, die er het slechtst aan toe waren, af te breken en het resterend deel te herstellen. Er bleef nu slechts een romp van de eens zo fraaie, middeleeuwse kerk over.

Sloop van de pilaren

Een tweede ramp overkwam de kerk in 1936. Door de uitbreiding van de gemeente aan het begin van de twintigste eeuw, was de kerk te klein geworden. De goedkoopste oplossing om meer zitplaatsen te maken was het wegbreken van de pilaren waardoor de zijbeuken bij de kerkruimte konden worden getrokken. Van onder dikke kalklagen kwamen middeleeuwse schilderingen op de pilaren tevoorschijn... maar de sloper, hij sloopte voort. Twee grote ijzeren binten dragen nu het dak van de kerk.

Het interieur van de kerk

Pronkjuweel van de kerk is zonder twijfel de preekstoel. Hij is in 1758 geschonken door Anna van Hannover, de weduwe van stadhouder Willem IV. Oorspronkelijk is hij afkomstig van het Hof van Honselersdijk en hij is in 1646 door Dirck de Milde vervaardigd voor stadhouder Frederik Hendrik. Het houtsnijwerk is zeer waarschijnlijk van de kunstenaar Pieter Roman. In het houtsnijwerk van de preekstoel vindt u de initialen van Frederik Hendrik en zijn gemalin Amalia van Solms.

Het orgel

In 1521 wordt al gesproken van een orgel. De reformatie van Calvijn bande het orgel echter uit de eredienst. Het leiden van de gemeentezang werd overgenomen door de voorzanger. Pas in 1874 kwam er weer een orgel in deze kerk, dankzij een legaat van f 4.000,- van de Rotterdamse koopman Willem Kamphof. Dit orgel werd gebouwd door de bekende firma Bätz-Witte uit Utrecht. In 1983 onderging het orgel een ingrijpende restauratie waarbij het werd uitgebreid met enkele registers en werd verrijkt met een fraai orgelfront, afkomstig uit de Nieuwe Kerk te Vlaardingen aan de Binnensingel.

De spreukborden

De spreukenborden uit 1616 en 1653, vervaardigd door Wateringse schoolmeesters, zijn zeer de moeite waard. Zij bevatten respectievelijk teksten uit de Spreuken van Salomo en de Brieven van Paulus en Petrus. Het grote Tiengebodenbord uit 1820 is gemaakt door Dirk Fortuin Harreman, die schoolmeester was van 1811 tot 1859. Hij gebruikte hiervoor een bord van veel ouder datum. De predikantenborden zijn gemaakt van eikenhout dat uit de kerk vrijkwam bij de restauratie van 1936. Zij zijn een cadeau van de bouwvakkers die aan de restauratie van de kerk gewerkt hebben.

Heden

Hoewel in het nabije verleden het middeleeuwse karakter van de kerk verloren is gegaan, is er toch nog iets van de klassieke sfeer behouden gebleven. Bovendien spant het huidige kerkbestuur zich ten eerste in om de kerk weer iets van haar oude aanzien terug te geven. Zo werd in 1985 en in 2004 de vloer weer betegeld met natuurstenen zerken, in het eerste geval zelfs met de oorspronkelijke uit 1936. Er werden lampen vervangen door drie zeer kostbare messing kronen. En in de eerste helft van 2008 is de doopkapel gerestaureerd.